

**UCHWAŁA NR XLVI/1356/14
RADY MIASTA SZCZECIN
z dnia 3 listopada 2014 r.**

w sprawie przyjęcia "Programu wspierania rodziny Gminy Miasto Szczecin na lata 2014 -2016"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 594, poz. 645, poz. 1318, z 2014 r. poz. 379, poz. 1072) i art. 92 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 595, poz. 645, z 2014 r. poz. 379, poz. 1072) oraz art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 135, poz.154, poz.866, poz.1650 z 2014 r. poz. 619, poz. 1188 oraz z 2012 r. poz. 1519), **Rada Miasta Szczecin uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Program wspierania rodziny Gminy Miasto Szczecin na lata 2014 - 2016” w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Szczecin.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta Szczecin

Jan Stopyra

Załącznik do Uchwały Nr XLVI/1356/14
Rady Miasta Szczecin
z dnia 3 listopada 2014 r.

Program Wspierania Rodziny Gminy Miasto Szczecin na lata 2014 - 2016

Szczecin 2014

1. Wprowadzenie

Program wspierania rodziny stanowiący załącznik do niniejszej uchwały opracowany został na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z zapisami ww. ustawy odnosi się on do obowiązku zapewnienia wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zapisy te odnoszą się do rodzin posiadających dzieci, wypełniających tym samym funkcję opiekuńczo-wychowawczą, oraz zawężają podmiotowo zakres wsparcia do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu tej funkcji, choć ani rodzaj tych trudności ani ich nasilenie nie jest w ustawie precyzyjnie opisane. Niemniej ustawowe zobowiązanie nakłada na jednostkę samorządu terytorialnego obowiązek działań w zakresie:

- analizy sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnienia roli i funkcji rodziny,
- rozwijania umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- podniesienia świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałania marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenia do reintegracji rodziny.

Oczywistym jest przekonanie, że gminny program wspierania rodziny musi z jednej strony odnosić się do realnie zdiagnozowanych co do zakresu i skali zjawisk, jak i z założenia zawierać instrumenty interwencyjno-naprawcze i profilaktyczno-zapobiegawcze adresowane zarówno dla rodzin potencjalnie zagrożonych doświadczaniem takich trudności, jak i rodzin w sytuacji głębokiego kryzysu w zakresie wypełniania tych funkcji.

Opracowanie i przyjęcie tego programu, a następnie jego realizacja nie może się jednak odbywać w oderwaniu od całego szeregu problemów, diagnoz, kontekstów i opracowań oraz działań z obszaru szeroko pojmowanej polityki prorodzinnej, rozumianej przede wszystkim jako polityka sprzyjająca gotowości, chęci, możliwości i warunków posiadania i wychowywania dzieci.

Horyzont czasowy niniejszego programu jest zgodnie z wymogiem ustawowym horyzontem 3 letnim.

Taka perspektywa nie pozwala traktować go jako dokumentu strategicznego (dla tych bowiem, z reguły przyjmuje się dłuższą perspektywę i obszerniejszy zakres podmiotowy) oznacza natomiast konieczność operowania w części projektowo-wykonawczej programu relatywnie dużym stopniem konkretności i w stosunkowo wysokim stopniu odnosić się musi do już posiadanych zasobów, możliwości i instrumentów. Ograniczenie to nie oznacza sprzeczności celów niniejszego programu z innymi obowiązującymi dokumentami i programami. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Szczecina na lata 2009-2015 choć wymaga już aktualizacji - **wspieranie rodziny w umacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności zaspokajania potrzeb życiowych i uczestnictwa w życiu społecznym** - uznała za jeden z 3 celów strategicznych.

Przewycięzanie sytuacji kryzysowych, pomoc rodzinom znajdującym się w trudnych sytuacjach, rodzina z dziećmi jako podmiot i adresat działań w lokalnych programach, w tym np.: rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, przeciwdziałania przemocy, programie „Szczecin Przyjazny Rodzinie”, programie osłonowym w zakresie dożywiania w Szczecinie na lata 2014-2016, nie tylko nie stoi

w sprzeczności z niniejszym programem ale dostarcza instrumentów i narzędzi do wspierania rodziny, choć każdy z nich koncentruje się na innych zagadnieniach i aspektach życia rodziny.

Dokument nie wyklucza i nie stoi w sprzeczności także z potrzebą tworzenia i realizowania innych wieloletnich programów i działań na rzecz rodziny, bądź o zakresie znacznie ogólniejszym, bądź w obszarach zawężonych do pewnych szczególnych potrzeb i problemów np. pomocy rodzinom zapewniającym opiekę i wsparcie osobie w wieku podeszłym. Program został opracowany w okresie nasilonych dyskusji o potrzebie ujmowania problematyki rodziny w krajowych jak i lokalnych uregulowaniach w sposób, który warunki życia rodzin z dziećmi będzie poprawiał, a rolę i znaczenie rodziny wzmacniał i wspierał.

W kontekście już ogłoszonych projektów zmian ustawowych, w szczególności ustawy o pomocy społecznej jak i podpisanej przez Prezydenta RP istotnej nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizacja programu odbywać się będzie w innych niż dziś obowiązujących regulacjach prawnych.

Intencją tego programu jest zebranie w jednym dokumencie instrumentów wspierania rodziny, zarówno wprost wymienionych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jak i innych stanowiących takie narzędzie i funkcjonujących w Mieście Szczecin wraz z danymi dotyczącymi ich aktualnej skali i dostępności, niezależnie od rodzaju ustawowego umocowania tego instrumentu i rodzaju podmiotu, który na rzecz rodziny go stosuje.

Zebranie ich w jednym dokumencie ułatwi ich wykorzystanie wszystkim tym, którzy w ramach wspierania rodziny opracowują wraz z nią indywidualne plany i programy pomocowe, a ponadto pozwala na określenie kierunków działań, ustalenie priorytetów, wskazanie głównych grup adresatów, ustalenie celów i wskaźników monitorujących ich realizację oraz tworzenia raportów o kondycji szczecińskich rodzin, identyfikowania potrzeb i czynników kryzysowych. Częścią przyjętego programu jest także wskazanie realizatorów działań tego programu w odniesieniu do każdej z grup adresatów i ustalenie zasad monitoringu i ewaluacji realizacji programu, w taki sposób, by wykorzystać istniejące już narzędzia zbierania danych w formie zbiorczej w powiązaniu z innymi rocznymi dokumentami, takimi jak ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z działalności MOPR i innych jednostek, sprawozdania resortowe i dla GUS w celu dokonywania okresowych w trakcie realizacji programu ocen i w razie potrzeby dokonywania odpowiednich rekomendacji w obszarze rozwiązań odnoszących się do warunków funkcjonowania rodziny z dziećmi w Szczecinie.

I. Diagnoza sytuacji szczecińskich rodzin, zidentyfikowane problemy i realizowane wsparcie w 2013 r.

Trudno nie zgodzić się z tezą o ogromnej i nie do przecenienia roli społecznej jaką odgrywa instytucja rodziny. Trudno także nie dostrzec, że jej społeczna faktyczna pozycja i trwałość jest zagrożona, a współcześnie rośnie wymiar czynników osłabiających tę rolę i trwałość.

Rozeznane już zagrożenia demograficzne, ewolucja modelu rodziny, alternatywne wobec małżeństwa formy związków, rodziny niepełne i zrekonstruowane, ewolucja funkcji rodziny, wpływ emigracji zarobkowej i czynników cywilizacyjno-kulturowych, obraz rodziny dysfunkcyjnej charakterystyczne dla współczesnej Polski, w regionie zachodniopomorskim ma wyraźne in minus odbiegające od wartości przeciętnych nasilenie¹.

Wyraża się to między innymi w:

- największej w Polsce liczbie rozwodów (425) na 1000 zawieranych małżeństw,
- najniższym w Polsce wskaźnikiem zawieranych małżeństw na 1000 mieszkańców (5),
- najwyższym w Polsce odsetkiem urodzeń pozamałżeńskich (38,1 %),
- niższym niż przeciętna w Polsce wskaźnikiem dzietności (1,226).

Specyfiką Szczecina w tym obrazie regionu jest relatywnie niższy wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej, najwyższy procentowo wskaźnik rodzin korzystających z pomocy społecznej spośród rodzin ogółem, bardzo wysoki wskaźnik rodzin niepełnych wśród korzystających z pomocy rodzin, najwyższy w województwie wskaźnik korzystających z pomocy społecznej w formie innej niż wyłącznie świadczenia pieniężne¹.

Pojęcie świadczeniobiorcy pomocy społecznej nie jest jednoznacznie zdefiniowane, pomoc społeczna nie jest jedynym instrumentem pomocowo-wspierającym, a rozmaite zestawienia i raporty inaczej określają i wyliczają wskaźniki osób korzystających ze świadczeń pomocowych.

Świadczy to jednak o większej dostępności do rozmaitych instrumentów pomocowych przez rodzinę w Szczecinie, obrazuje większy potencjał, ale i oddaje zapewne większe, charakterystyczne dla dużych ośrodków miejskich zapotrzebowanie na te instrumenty. Dane te należy interpretować w kontekście innych zjawisk demograficznych w Szczecinie i regionie, takich jak salda migracji, zmiany struktury wiekowej mieszkańców, a poprawę kondycji szczecińskich rodzin w tym kontekście traktować jako wyzwanie rozwojowe.

1. Wsparcie rodziny w Szczecinie – stan aktualny wybrane dane

Dostępne dane i systemy statystyki publicznej nie zawsze pozwalają na wyodrębnienie liczby i wartości realizowanych usług i świadczeń na rzecz rodziny z dziećmi. Odrębnie niekiedy też definiują rodzinę. W wielu zestawieniach statycznych rodzina z dziećmi nie jest wyodrębniona spośród kategorii ogólniejszej - rodzina, bądź zastąpiona określeniem wieloosobowe gospodarstwo domowe dla odróżnienia od osób prowadzących mimo wspólnego zamieszkiwania, odrębne 1 osobowe gospodarstwo domowe.

Na użytek niniejszego programu termin rodzina jest używany ilekroć chodzi o:

- małżeństwo z dziećmi,
- partnerów z dziećmi,
- samotną matkę z dziećmi,
- samotnego ojca z dziećmi,
- niezależnie od liczby dzieci.

1.2. System wsparcia materialnego dla rodzin z dziećmi

Wsparcie materialne niezależnie od charakteru i innych dodatkowych kryteriów, z reguły jest powiązane ze spełnianiem kryteriów dochodowych. Kryteria te nie są identyczne dla wszystkich świadczeń, a dochód i sposób jego wyliczenia bywa często odmiennie definiowany i wyliczany. Niemniej skala tych działań zarówno obrazuje kondycję ekonomiczną rodzin z dziećmi wymagających i korzystających z instrumentów wsparcia materialnego i grupę szczególnego ryzyka, bo wysokość większości kryteriów dochodowych i wysokość świadczeń sytuuje grupę ich adresatów w okolicach różnie definiowanego progu ubóstwa.

Tab1. Zakres wsparcia materialnego – dane za rok 2013

Rodzaj świadczenia	Podstawa prawna – realizator	Liczba rodzin z dziećmi korzystających – łączna wartość świadczeń	Uwagi
Zasiłek stały	Ustawa o pomocy społecznej – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie	138 rodzin	Kryterium dochodowe: 456 zł na osobę w rodzinie
Zasiłek okresowy		2181 rodzin	
Zasiłek celowy		2336 rodzin	
Zasiłek celowy (w ramach programu dożywiania)		1454 rodzin	Na użytek programu dożywiania tzw. uprawniające kryterium dochodowe jest podniesione do 150 % tzw. kryterium z pomocy społecznej. Do końca 2013 r. na podstawie ustawy, a od 1 stycznia 2014 r. uchwały Rady Miasta Szczecin.
Posiłek jako świadczenie niepieniężne	1 725 rodzin		
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	Ustawa o świadczeniach rodzinnych – Szczecińskie Centrum Świadczeń	6 619 rodzin 21 225 518,- zł	Kryterium dochodowe 539 zł na osobę w roku poprzedzającym okres zasiłkowy, 623 zł w przypadku dziecka z orzeczoną niepełnosprawnością
w tym dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	Ustawa o świadczeniach rodzinnych – Szczecińskie Centrum Świadczeń	2 344 osób 2 344 000,-zł	Bez kryterium dochodowego
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	Ustawa o świadczeniach rodzinnych – Szczecińskie Centrum Świadczeń	828 rodzin 828 000,- zł	Kryterium dochodowe – 1922,- zł na osobę
Świadczenia alimentacyjne	Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	4116 rodzin 15 548 195,- zł	Kryterium dochodowe 725 zł na osobę

	– Szczecińskie Centrum Świadczeń		
Dodatki mieszkaniowe	Ustawa o dodatkach mieszkaniowych – Szczecińskie Centrum Świadczeń	10 982 osób 14 708 849,- zł	Kryterium dochodowe – 1055, 56 zł miesięcznie w okresie ostatnich 3 m-cy. Dane statystyczne nie pozwalają spośród korzystających wyłonić liczby rodzin z dziećmi
Stypendia edukacyjne	Ustawa o systemie oświaty – Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin	2 938 dzieci i młodzieży 3 627 180,- zł	Dla stypendiów socjalnych, dochód jak w ustawie o pomocy społecznej.

Wśród osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej jako przyczyny udzielenia pomocy wg. ustawowych kategorii ich udzielania ochrona macierzyństwa – jest wskazana 443 razy, a bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 1282 razy jako przyczyny wprost odnoszące się do funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Pozostałe przyczyny : ubóstwo – 6862 wskazań, bezrobocie – 5737 wskazań, niepełnosprawność – 3549 wskazań, jeżeli dotyczą rodzica bądź rodziców z dziećmi też obrazują możliwe trudności w wykonywaniu tej funkcji, ale system informatyczny „Pomost” nie pozwala na ich wyodrębnienie spośród, innych świadczeniobiorców.

Rodziny z dziećmi stanowią ważną grupę adresatów pomocy społecznej, ale jako odbiorcy świadczeń pieniężnych wśród innych grup klientów są zdecydowaną mniejszością:

- zasiłek stały dla rodziny z dziećmi - 5,7 % grupy klientów tego świadczenia,
- zasiłek okresowy – rodziny z dziećmi – 35 % grupy klientów tego świadczenia,
- zasiłki celowe dla rodziny z dziećmi – 26 % grupy klientów tego świadczenia.

W najwyższym wskaźniku procentowym rodziny z dziećmi są adresatem pomocy na dożywianie. Liczba dzieci objętych dożywianiem w 2013 r. w rozmaitych formach wyniosła 4293, co stanowiło ok. 40 % wszystkich osób objętych tą formą pomocy.

1.3. Wybrane działania na rzecz dzieci i młodzieży

Tabela 2. Placówki zapewniające opiekę i wychowanie 2013 r.

Rodzaj działania	Podstawa prawna -realizatorzy	Wymiar ilościowy wsparcia	Uwagi
Opieka nad dziećmi w wieku 0-3	Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 Żłobki Miejskie, podmioty niepubliczne, Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin	931 miejsc o obniżonej odpłatności , 816 nie przyjętych dzieci z powodu braku miejsc. Koszt ogółem z budżetu Miasta 9.144.45,-zł	Działalność w tym zakresie wymaga obecnie uzyskania wpisu do rejestru prowadzonego przez Prezydenta Miasta co ułatwi monitoring i rzeczywistą skalę działalności
Placówki wsparcia dziennego, w tym opiekuńcze i specjalistyczne dla dzieci i młodzieży	Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Centrum Opieki nad Dzieckiem im. Konstantego Maciejewicza	Liczba podmiotów prowadzących - 12 niepublicznych i 1 publiczna Liczba placówek ogółem. 36 w tym specjalistycznych.	Poza działalnością w ramach placówki publicznej działalność prowadzona na podstawie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie

	w Szczecinie, organizacje pozarządowe prowadzące placówki na zlecenie Miasta Szczecin (WSS)	8 Liczba miejsc 1020 Wysokość dotacji ogółem: 1.641.234,-zł	w trybie powierzenia bądź zlecenia realizacji zadania
Wypoczynek wakacyjny z elementami profilaktyki uzależnień, terapii wspomagającej rozwój dziecka dla dzieci objętych pomocą MOPR i środowisk rodzicielstwa zastępczego	Ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin , Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, którym Miasto zleciło organizację wypoczynku	Liczba podmiotów organizujących wypoczynek: 10 Liczba uczestników: 1240 Wysokość dotacji: 850. 000,- zł	Działalność prowadzona na podstawie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie w trybie powierzenia bądź zlecenia realizacji zadania

1.4. Wybrane oddziaływania na rodziców

Tab 3. Wybrane działania korekcyjne i interwencyjne na rzecz rodzin 2013 r.

Rodzaj działania	Podstawa działań – realizator	Skala działania, koszt realizacji działań, wysokość udzielonej dotacji	Uwagi
Asystentura rodzinna	Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej- realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie	Liczba rodzin objętych asystenturą w 2013 r. – 550 w tym 32 w drodze zobowiązania Sądu Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w strukturze MOPR -31 Łączne koszty zatrudnienia asystentów w 2013 r. 1 238 321,- zł w tym 289 683,- zł z dotacji z MPiPS 179 910,- zł z POKL	Okolicznością istotnie utrudniającą realizację asystentury był brak jasności co do zasad jej finansowania i gwarancji kontynuowania wobec bardzo spóźnionych procedur MPiPS.
Szkoły dla rodziców	Realizowane dla rodzin w 4 Rejonowych Ośrodkach Wspierania Rodziny Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie	7 edycji, łącznie 90 spotkań, 70 rodzin ukończyło pełen cykl.	Działanie nie wynikające wprost z obowiązujących przepisów prawnych – dobra praktyka
Zgłoszone do Działu Interwencji Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie wybrane kategorie i podjęte rozmaite formy wsparcia	Ustawa o pomocy społecznej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dział Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy	Między innymi Konflikty rodzinne- 440, Rozwody-145, kryzysy wynikające z dysfunkcji rodziny- 205, problemy wychowawcze z dziećmi 246, kryzysy	Dane te niejednokrotnie dotyczą wielokrotnych zgłoszeń tych samych rodzin i sytuacji, nie zawsze też odnoszą się wyłącznie do rodzin z dziećmi niemniej

	Rodzinie w Szczecinie	partnerskie-318, przemoc w rodzinie-1 794 zgłoszeń	obrazują i potrzeby i skalę zjawisk dysfunkcyjnych
Ośrodki i placówki poradnictwa, terapii, mediacji prowadzące działalność w istotnym stopniu dla rodzin	Finansowane z udziałem środków Gminy Miasto Szczecin w ramach odrębnych programów, których adresatem w dużej mierze jest rodzina	Liczba zawartych umów - 26 Liczba ośrodków i placówek - 18	Działalność prowadzona na podstawie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie w trybie powierzenia bądź zlecenia realizacji zadania

1.5. Inne instrumenty wspierania rodziny.

1. Wsparcie dla rodzin z dziećmi w ramach programu „Szczecin Przyjazny Rodzinie”

Dane na koniec marca 2014 r. - 12 213 szt. wydanych egzemplarzy Szczecińskiej Karty Rodzinnej, w tym:

- 680 480,- zł ulgi na bilety komunikacji miejskiej,
- 438 270,- zł odpłatność ulgowa za żłobki,
- 7 389,- zł ulgi w instytucjach kultury,
- 185 356,- zł zakupy podręczników dla szkół podstawowych.

Aktualna liczba partnerów Programu – oferujących zniżki i rabaty dla posiadaczy kart - 83.

2. Wsparcie dla dzieci z niepełnosprawnością w ramach ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych dla dzieci – 101 dzieci

Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla dzieci i młodzieży – 167 dzieci

Dofinansowanie do zajęć z zakresu sportu, kultury i wypoczynku - 200 dzieci

Przewozy dzieci niepełnosprawnych do placówek oświatowych – 20 153 przewozów.

3. Polityka mieszkaniowa

Zmiany w zakresie zasad odpłatności za korzystanie z lokalu mieszkalnego z zasobu Gminy Miasto Szczecin oprócz zmian ustalania stawki wysokości czynszu w powiązaniu z atrakcyjnością i stanem technicznym lokalu wprowadziły też możliwość, na wniosek najemców zastosowania ulg w odpłatności (max do 40 %) w powiązaniu z dochodem na osobę w gospodarstwie domowym najemcy. To rozwiązanie choć nie jest dedykowane wprost rodzinom, w znacznym stopniu rodzinom z dziećmi służy, w szczególności tym rodzinom, które przy większej liczbie dzieci dysponują mniejszym dochodem na członka rodziny.

Ponadto uchwałą Rady Miasta Szczecin w 2014 r. zmieniono kryteria i liczbę punktów jakie poszczególne kategorie osób ubiegające się o mieszkanie z zasobów komunalnych mogą uzyskać. W ramach tych zmian liczba dzieci w rodzinie oraz pozytywna rekomendacja MOPR wobec tych ubiegających się, którzy aktywnie i z powodzeniem uczestniczyli w jednym z instrumentów aktywizujących np. planie pracy z rodziną czy planie pomocy osobie doznającej przemocy w rodzinie stają się relatywnie istotniejsze. Ocena trafności tych regulacji i skala ilościowa rodzin objętych tymi instrumentami nie jest obecnie znana ale obszar ten powinien być objęty monitorowaniem w ramach tego Programu.

4. Opieka zastępcza nad dziećmi i młodzieżą

Skala opieki zastępczej unaocznia skalę dysfunkcji rodzinnych. Wśród przyczyn pobytu dzieci w pieczy zastępczej najczęściej wskazuje się na nadużywanie alkoholu przez rodziców, przemoc w rodzinie i bezradność opiekunów-wychowawców.

Tabela Nr 3. Łączna liczba dzieci w pieczy zastępczej wg. stanu na 31. 12. 2013 r.

Miejsce sprawowania pieczy	Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	Dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Łącznie obie formy
na terenie Szczecina	812 (w tym z innych powiatów- 63)	245 (w tym z innych powiatów- 1)	1 057 (w tym z innych powiatów – 64)
na terenie innych powiatów	107 (121 narastająco)	34 (43 narastająco)	141 (164 narastająco)
Ogółem	919	279	1 198 (w tym 64 finansowane przez inne powiaty)

Pobyt dzieci na terenie innych powiatów, podobnie jak pobyt w Szczecinie dzieci z terenu innych powiatów odbywa się na podstawie porozumień zawieranych z tymi powiatami. Pobyty w rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (tzw. pogotowia rodzinnych), placówkach typu interwencyjnego nie wymagają zawierania takich porozumień. O ile pobyt dziecka w rodzinie spokrewnionej i niekiedy niezawodowej wynika z miejsca zamieszkania osób bliskich dla dziecka, to pobyty w pieczy instytucjonalnej i zawodowych formach pieczy rodzinnej najczęściej spowodowane są niedostateczną liczbą miejsc w pieczy zastępczej, w szczególności gdy wymagana jest specjalistyczna opieka, specjalistyczne leczenie bądź terapia czy resocjalizacja.

Liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej w 2013 roku zmniejszyła się w stosunku do roku 2012, ale ciągle jest wysoka. Ogólna liczba dzieci w pieczy zastępczej na koniec roku 2012 i 2013 na terenie Szczecina jest porównywalna, mimo spadku skierowań, liczba łączna nawet nieznacznie wzrosła, bo jest wynikiem skumulowanych skutków wielu lat i wynosi dla 2012 – 1029, a 2013 – 1057 dzieci na koniec roku.

Rośnie liczba dzieci umieszczonych interwencyjnie w sytuacjach rażących zaniedbań opiekuńczych, najczęściej związanych z nadużywaniem alkoholu przez rodziców.

Spadek liczby dzieci wracających do rodzin naturalnych jaki daje się zauważyć między 2012 a 2013 r. jest rezultatem intensywnych działań w tym obszarze w roku 2012 i nowych możliwości wspierania rodziny, uruchomionych nową ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zagrożenie umieszczeniem w pieczy zastępczej i wsparcie jakie jest oferowane w tej sytuacji często eliminuje taką konieczność. Jeżeli jednak już następuje umieszczenie w pieczy, to najczęściej dotyczy sytuacji wieloprotokolowych rodzin, w których mimo oferty pomocowej i wsparcia asystenturą (w roku 2013 świadczoną dla 551 rodzin) możliwości przywrócenia pełni władzy rodzicielskiej w oparciu o krótkotrwałe działania okazują się bardzo trudne.

Poniższe tabele przedstawiają „napływ” i „odpływ” dzieci z pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej.

Tab. Nr 4. Odpływ dzieci z pieczy zastępczej w roku 2013, dane własne MOPR Szczecin

Odejścia dzieci z pieczy zastępczej	Liczba dzieci, które odeszły z pieczy zastępczej w 2013 r.
Powrót do rodziny biologicznej ogółem	71
z rodzinnej pieczy zastępczej ogółem	35
z rodzin spokrewnionych i niezawodowych	18
z rodzin zawodowych pełniących funkcje pogotowia rodzinnego	15
z rodzinnego domu dziecka	2
z instytucjonalnej pieczy zastępczej	36
adopcje	28
usamodzielnienia	67
przeniesienia do innej formy pieczy	46

Tab. Nr 5. Napływ dzieci do pieczy zastępczej w roku 2013, dane własne MOPR

Rodzaj pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej 2013
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej - ogółem w tym :	212
w trybie interwencyjnym *	37
w rodzinnej pieczy zastępczej ogółem	137
w tym w rodzinach spokrewnionych i niezawodowych	50
w rodzinach zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	82
w rodzinnych domach dziecka	5
dzieci pozostawione w szpitalach po urodzeniu	24
w instytucjonalnej pieczy zastępczej ogółem	75

*dotyczy umieszczenia dziecka przed postanowieniem Sądu

5. Działania wobec rodzin z problemem przemocy w rodzinie i problemami uzależnień

Miernikiem istotnym skali zjawisk są dane dotyczące liczby prowadzonych w 2013 roku postępowań:

- w ramach procedury „Niebieskie Karty” – 781,
- wywiady w przedmiocie uzależnienia od alkoholu w ramach wniosków o zobowiązania do podjęcie terapii uzależnień. – 562,
- liczba osób wraz dziećmi, którym udzielono schronienia w sytuacji przemocy w rodzinie – 111,
- ogółem liczba rodzin, korzystających z rozmaitych form wsparcia, konsultacji i interwencji w tym obszarze - 1 399,
- treningi powstrzymywania agresji dla dzieci i nastolatków – „Złość nie jest zła” - 2 edycje łącznie 18 uczestników,
- warsztaty dla rodziców „Bunt nastolatka – jak sobie radzić” – 2 edycje łącznie 24 uczestników,
- warsztaty rozwoju osobistego dla kobiet – 2 edycje łącznie 19 uczestniczek.

III. Adresaci programu

Uwzględniając zapisy ustawy oraz rozeznane potrzeby za głównych adresatów Programu uznaje się :

- 1. Rodziny z dziećmi zagrożone wykluczeniem społecznym i niskim poziomem zaspokajania potrzeb, a tym samym narażone na doświadczanie trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.**
- 2. Rodziny, których trwałość i zdolność do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest zagrożona na skutek doświadczanych trudności, których nie są w stanie same przezwyciężyć.**
- 3. Rodziny, w których na skutek głębokich dysfunkcji doszło do ograniczenia władzy rodzicielskiej, a nierzadko do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, czyli de facto nastąpiła już dezintegracja rodziny.**

Szczególnym adresatem programu są **dzieci i młodzież** z wyżej wymienionych rodzin, dla których przewidywane działania mają w części charakter kompensacyjny, przynajmniej okresowo, dla zminimalizowania konsekwencji zaburzeń w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców.

Adresatem programu są także pośrednio podmioty zobowiązane do realizacji całego szeregu działań na rzecz rodziny przeżywającej trudności w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Zakłada się, że realizacja programu ma poprawić warunki wykonywania ich zadań, rozszerzyć grono partnerów i sojuszników, a poprzez okresowe gromadzenie i upublicznianie danych przyczynić się do lepszego dostrzegania potrzeb, adekwatne do nich planowanie finansowe i uwzględnianie problematyki rodziny w innych przyjmowanych regulacjach i rozwiązaniach.

Program nie jest adresowany jedynie do tych rodzin z dziećmi, które obecnie są objęte instrumentami pomocy społecznej. Zadania wspierające i profilaktyczne na rzecz rodzin są w nim ujęte także po to, by liczba rodzin z dziećmi w obszarze pomocy społecznej nie rosła, a korzystanie z instrumentów wspierających nie było kojarzone ze stereotypowym i często nieprawdziwym wizerunkiem klienta pomocy społecznej.

Adresatem programu jest w pewnym ogólnym sensie całość społeczności Szczecina bowiem zakładana poprawa kondycji szczecińskich rodzin, zahamowanie niekorzystnych tendencji i skali problemu, jakim jest niewłaściwe wykonywanie funkcji opiekuńczo-wychowawczej jest żywotnym interesem tej społeczności w wymiarze strategicznym, co odpowiada zapisom krajowej Strategii Polityki Społecznej: „... **odpowiednio zaprojektowana i wdrożona polityka społeczna stanowi inwestycję, która przynosi korzyści wszystkim obywatelom i całemu społeczeństwu. Działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, także sprzyjają zwiększaniu aktywności społecznej we wszystkich obszarach**” .

IV. Cele i działania Programu

Za główne cele Programu Wspierania Rodziny w Szczecinie uznaje się :

- 1. Poprawę warunków życia rodzin z dziećmi i warunków realizacji praw dziecka do rozwoju, wychowania w rodzinie, stabilnego środowiska wychowawczego, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku.**
- 2. Wzmocnienie zdolności rodzin i jej członków do przewyższania pojawiających się trudności życia rodzinnego poprzez uzyskanie profesjonalnego wsparcia.**
- 3. Poprawę wsparcia rodziny w kryzysie i ograniczenie zapotrzebowania na usługi trwałej opieki zastępczej.**
- 4. Podnoszenie kompetencji i jakości działań podmiotów wspierających rodzinę.**

Trzy pierwsze cele odnoszą się bezpośrednio do rodzin, czwarty do realizatorów działań i zadań na ich rzecz. Dwa pierwsze mają w większym stopniu znaczenie profilaktyczno-zapobiegawcze, trzeci charakter naprawczo-interwencyjny.

Dla realizacji przyjętych powyżej celów głównych Programu przyjmuje się za szczególnie istotne zebrane poniżej działania pogrupowane w 7 celów operacyjnych określających kluczowe kierunki działań.

1 cel operacyjny			
Wspieranie rodziny poprzez działania na rzecz dzieci			
Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Przewidywane rezultaty
Prowadzenie placówek wsparcia dziennego	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Centrum Opieki nad Dzieckiem im. K. Maciejewicza w Szczecinie, organizacje pozarządowe – we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Szczecinie	Liczba placówek wsparcia dziennego, w tym spełniających standardy określone w planowanym nowym rozporządzeniu, liczba miejsc, liczba osób korzystających, wysokość dotacji ze środków publicznych.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i ich rodzin, wspieranie w występujących trudnościach szkolnych, promocja zdrowego trybu życia, rozwój zainteresowań i sposobu spędzania czasu wolnego, wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży, psychoedukacja dzieci i rodziców, upowszechnianie wartości odpowiedzialności i troski o innych. Częstsze wykorzystanie pobytu w placówce jako elementu pracy z rodziną, rozwój

			specjalistycznych usług na rzecz dziecka z rodziny doświadczającej trudności.
Wypoczynek wakacyjny dzieci i młodzieży, w szczególności z rodzin z występującym problemem uzależnień, finansowany ze środków publicznych	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, organizatorzy wypoczynku, podmioty pozarządowe	Liczba dzieci korzystająca z wypoczynku, liczba rodzin korzystających ze wsparcia, liczba turnusów, liczba podmiotów, z którymi zawarto umowy, liczba turnusów o charakterze specjalistycznym dla dzieci o specjalnych potrzebach, liczba uczestników tych turnusów, wysokość dotacji ze środków publicznych	Rozwój zainteresowań poznawczych, sportowych i turystycznych, promocja aktywnego stylu życia, promocja zdrowego trybu życia wolnego od uzależnień, wyławianie sytuacji dziecka krzywdzonego i wymagającego dodatkowego zainteresowania, zapewnienie wypoczynku dzieciom z rodzin o niższym poziomie dochodów.
Programy profilaktyczne korekcyjne i terapeutyczne, grupy wsparcia realizowane dla dzieci i młodzieży poza placówkami wsparcia dziennego	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, podmioty realizujące programy: Dział Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie, placówki oświatowe, instytucje kultury, kluby sportowe, inne podmioty pozarządowe	Liczba zrealizowanych edycji i programów, liczba uczestników, liczba grup wsparcia, wysokość dotacji ze środków publicznych	Adekwatny do zidentyfikowanych potrzeb system reagowania na szczególne potrzeby np. dla dzieci z FAS, zaburzeniami więzi, dzieci z problemem uzależnień, dzieci jako ofiary przemocy i cyfrowego uzależnienia itp.
Zapewnianie opieki dzieciom do lat 3 dla osób godzących zatrudnienie z pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Żłobki Miejskie, podmioty prowadzące żłobki niepubliczne	Liczba miejsc opieki żłobkowej o regulowanej dostępności finansowej (dotyczy: Żłobków Miejskich, żłobków niepublicznych korzystających z dotacji ze środków publicznych na bieżącą działalność, dofinansowanych miejsc opieki w formie tzw. dziennego opiekuna), liczba osób oczekujących na miejsce w tej formie opieki, nakłady i koszty jednostkowe ze środków publicznych	Zwiększenie dostępności do różnych form opieki nad dzieckiem do lat 3, co pozwoli na godzenie życia zawodowego ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem. Zwiększenie liczby dzieci w zakresie wglądu w ich sytuację zdrowotną, promocja właściwych zasad żywienia, wychowania i pielęgnacji, możliwość oddziaływań na młodych rodziców

2 cel operacyjny
Podnoszenie kompetencji rodzicielskiej

Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Przewidywane rezultaty
Inicjowanie rozwiązań przygotowujących do roli rodziców, świadomego i planowanego rodzicielstwa i przeprowadzanie tego typu przedsięwzięć	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin, placówki oświatowe, placówki wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe	Liczba zrealizowanych edycji i programów, liczba kategorii osób objętych programami (np. uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, podopieczni placówek wsparcia rodziny, studenci), liczba uczestników, wysokość dotacji ze środków publicznych, liczba innych wydarzeń	Lepsze przygotowanie do pełnienia ról rodzinnych, wyższa zdolność do pokonywania trudności, bardziej partnerskie nastawienie do podziału obowiązków rodzicielskich, wyższa odpowiedzialność za rozwój dziecka, wyższa świadomość odpowiedzialności rodzicielskiej
Popularyzacja i upowszechnianie udziału w przedsięwzięciach typu Szkoła dla Rodziców i przeprowadzanie tego typu przedsięwzięć	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, inne podmioty realizujące podobne programy	Liczba edycji, liczba spotkań, liczba godzin, liczba uczestników, liczba rodzin, liczba realizowanych programów, w tym specjalnie dedykowanych dla grup z określonym typem problemów, koszt realizacji z budżetu Miasta, liczba organizatorów	Poznanie i wykształcenie sposobów i technik: wyznaczania granic i stawiania wymagań bez stosowania przemocy, umiejętności otwartego wyrażania uczuć, rozwiązywania sporów i konfliktów, stosowania wzmocnień pozytywnych i budowania samodzielności, wzrost wiedzy z zakresu psychoedukacji rozwoju, kreowanie postawy współpracy i współdziałania wzmocnianie postawy odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój dziecka.
Promocja wartości i zasad wychowania bez przemocy	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, podmioty realizujące programy: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, placówki wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki oświatowe, instytucje kultury, kluby sportowe, inne podmioty pozarządowe, podmioty utrzymujące kontakt z rodzicami, media	Liczba wydarzeń, działań realizowana w danym okresie, liczba adresatów, zidentyfikowane koszty realizacji ze środków publicznych	Upowszechnianie wiedzy o skutecznych oddziaływaniach, metod i technik postępowania z dziećmi, pozwalających czerpać satysfakcję z bycia rodzicem

3 cel operacyjny Wyrównywanie szans w dostępie do dóbr, usług publicznych dla rodzin z dziećmi			
Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Przewidywane rezultaty
Upowszechnianie instrumentu kart rodzinnych - miejskiej, krajowej, metropolitalnej, i zapowiadanej wojewódzkiej	Urząd Miasta Szczecin, Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, inne gminy, podmioty oferujące usługi, ulgi i rabaty w ramach kart	Liczba wydanych kart, liczba rodzin korzystających, liczba dających się zidentyfikować usług dóbr i ulg pozyskanych dzięki karcie, liczba podmiotów oferujących ulgi dla posiadaczy kart, dająca się zidentyfikować wartość udzielonych ulg i rabatów	Wyrównywanie szans i ułatwiony dostęp do usług publicznych dla rodzin z dziećmi, wspieranie rodzin wielodzietnych, promocja wartości dużych rodzin, przeciwdziałanie stereotypom towarzyszącym wielodzietności, zwiększanie gotowości do posiadania dzieci
Rekomendacje dla uzyskania lokalu mieszkalnego z zasobów komunalnych	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, Zakład Budownictwa i Lokali Komunalnych w Szczecinie	Liczba wniosków rekomendowanych o preferencje w uzyskaniu lokalu mieszkalnego dla rodzin z dziećmi z zasobów Gminy, liczba rodzin z dziećmi i osób pełnoletnich opuszczających pieczę zastępczą, które otrzymały mieszkanie z zasobów komunalnych	Poprawa warunków mieszkaniowych dla rodzin z dziećmi, usamodzielnianych podopiecznych dorastających w pieczy zastępczej
Mieszkalnictwo chronione dla bezdomnych rodzin z dziećmi	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, inne podmioty prowadzące takie usługi	Liczba mieszkań chronionych dla tej kategorii odbiorców, liczba miejsc, liczba korzystających koszt realizacji z budżetu Miasta	Utrzymanie opieki rodzicielskiej przez osoby nieposiadające odpowiednich warunków mieszkaniowych

4 cel operacyjny Udzielanie wsparcia materialnego			
Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Przewidywane rezultaty
Udzielanie świadczeń	Miejski Ośrodek Pomocy	Liczba rodzin z dziećmi	Lepsze zaspokojenie

z pomocy społecznej	Rodzinie w Szczecinie	korzystających ze świadczeń, rodzaje świadczeń ich, ich liczba i wartość.	potrzeb, motywowanie do zmiany sytuacji poprzez warunkowanie pomocy w ramach dostępnych rozwiązań prawnych
Udzielanie świadczeń z dodatkami: rodzinnych, opiekuńczych, alimentacyjnych, dodatków mieszkaniowych i energetycznych dla rodzin z dziećmi	Szczecińskie Centrum Świadczeń	Liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń, rodzaje świadczeń, ich liczba i wartość	Poprawa kondycji ekonomicznej rodzin z dziećmi, w szczególności wielodzietnych, z dzieckiem o specjalnych potrzebach z tytułu niepełnosprawności, wspieranie rodziców z takim problemem
Pomoc materialna dla dzieci i młodzieży na podstawie ustawy o systemie oświaty	Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin, placówki oświatowe	Liczba uczniów korzystających ze stypendiów edukacyjnych i socjalnych, liczba osób korzystających z ulg za odpłatne usługi opiekuńczo-edukacyjne, wysokość nakładów na formy pomocy materialnej, wysokość udzielonych ulg	Wyrównywanie szans edukacyjnych, wspieranie potrzeb związanych z edukacją, eliminacja „wykluczenia edukacyjnego”

5 cel operacyjny

Doradztwo, mediacje i terapie dla rodzin doświadczających trudności

Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Przewidywane rezultaty
Świadczenie usług w zakresie doradztwa, mediacji i terapii dla rodzin z dziećmi	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, organizacje pozarządowe prowadzące powyższe usługi i jednostki je świadczące	Liczba udzielonych porad i innych usług z rozbiciem na kategorie, np. diagnozy pedagogiczne i psychologiczne, porady prawne, mediacje rodzinne, terapie z opisem rodzaju i grupy klientów (małżeństwo, partnerzy, osoba samotna)	Zapobieganie eskalacji problemów i trudności, polubowne rozwiązywanie sporów i konfliktów, psychoedukacja rodziców, ograniczanie liczby spraw do rozstrzygania przez sądy rodzinne, promocja kultury dialogu, uświadamianie toksycznych dla dziecka skutków konfliktów rodzinnych

Organizacja i inicjowanie grup wsparcia i samopomocowych dla rodzin z dziećmi z określonym typem problemów	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, podmioty realizujące programy, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, placówki oświatowe, instytucje kultury, kluby sportowe, inne podmioty pozarządowe	Liczba funkcjonujących grup wsparcia, liczba rodzaju problemów dla których funkcjonują grupy	Większa aktywność własna osób doświadczających, trudności, promocja samopomocy, dzielenie się satysfakcją z pokonanych trudności, dzielenie się doświadczeniami, wzmocnienie woli i gotowości do otwartego podejścia do problemów i trudności
Punkty konsultacyjne dla osób z problemem uzależnień i przemocy w rodzinie	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Liczba punktów, rodzaje udzielanych porad i konsultacji, liczba obsługiwanych klientów i ich grup wraz ze skalą ilościową realizacji adekwatną dla rodzaju świadczonych usług	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych, lepsza znajomość mechanizmów uzależnienia, motywowanie do podjęcia odpowiedniej terapii, abstynencji, informacja o uprawnieniach dla osób poszkodowanych, uświadamianie konsekwencji zaniechań, trafne kierowanie do właściwych instytucji i podmiotów na wczesnym etapie problemu, poprawa dostępności do pomocy prawnej

Zadanie 6

Ograniczanie kierowania dzieci do form pieczy zastępczej i reintegracja rodzin

Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Przewidywane rezultaty
Dostosowywanie asystentury rodzinnej do potrzeb rodzin z dziećmi, zgodnie z obowiązującymi standardami	Organizator wsparcia rodziny – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin	Liczba rodzin objętych asystenturą, w tym na wniosek Sądu, w tym z rodzin, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej, liczba asystentów rodziny, liczba zrealizowanych planów pomocy rodzinie, w tym bez pobytu w pieczy zastępczej dziecka, liczba dzieci kierowanych	Spadek liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej, ograniczanie czasu pobytu dzieci w pieczy zastępczej, szczególnie w formach interwencyjnych, przyśpieszenie regulowania sytuacji prawnej dziecka objętego pieczą zastępczą, monitorowanie sytuacji rodzin

		<p>z rodziny naturalnej do opieki zastępczej, liczba dzieci powracających do rodzin naturalnych po okresie pobytu w pieczy zastępczej, koszt sprawowania asystentury, uzyskane wsparcie finansowe na to zadanie, liczba rodzin objętych wsparciem 1 asystenta, liczba procedur i rozwiązań wspierających asystenturę, liczba asystentów objętych wsparciem w zakresie zidentyfikowanych trudności i potrzeb, liczba rodzin objętych pomocą rodzin wspierających, liczba rodzin wspierających</p>	<p>zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, wzrost motywacji do sprostania obowiązkom rodziców, tworzenie procedur i rozwiązań wspierających asystenturę, identyfikacja trudności i potrzeb asystentów rodziny, upowszechnienie rozwiązania rodzin wspierających</p>
<p>Praca socjalna, w tym pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, utrzymaniu zatrudnienia i interwencja kryzysowa na rzecz rodzin z dziećmi w kryzysie</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie, Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie, podmioty realizujące programy integracji społecznej i zawodowej, zapewniające schronienie i prowadzące aktywizację klientów w rozmaitych formach</p>	<p>Liczba osób z dziećmi korzystających z czasowych miejsc pobytu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w hostelu dla osób doznających przemocy, - w mieszkaniu chronionym, - w innej placówce dla rodziców z dziećmi, np. w schronisku dla osób bezdomnych, domu samotnej matki, <p>liczba kontraktów socjalnych, liczba rodzin z dziećmi korzystających z programów łączących integrację zawodową i społeczną realizowanych na zlecenie MOPR, bądź w strukturze MOPR, liczba prowadzonych procedur Niebieska Karta dla rodzin z dziećmi, w tym liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych planami pomocy rodzinie. Liczba osób, które</p>	<p>Wspieranie i monitorowanie rodzin z dziećmi zagrożonych umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, w tym z ograniczeniem władzy rodzicielskiej, motywowanie do ukończenia planów aktywizacji, w tym zawodowej, przełamywanie barier w możliwości poprawnego sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, poprawa sytuacji ekonomicznej rodziców poprzez powrót na rynek pracy, w przypadku osób bezrobotnych, wspieranie i monitorowanie osób powracających na rynek pracy w celu utrzymania pracy zarobkowej</p>

		powróciły na rynek pracy, w tym osób kontynuujących pracę	
Współdziałanie i współpraca osób i podmiotów na rzecz rodziny w kryzysie	Pracownicy socjalni, asystenci rodziny, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej i inni pracownicy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodzinne formy pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego kuratorzy sądowi, Policja, placówki oświatowe, grupy robocze Interdyscyplinarnego Zespołu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Liczba opracowanych procedur współdziałania, liczba opracowanych i zrealizowanych planów pomocy rodzinie, w tym z problemem przemocy, liczba powołanych grup roboczych dla takich rodzin, liczba spotkań tych grup roboczych.	Poprawa obiegu informacji, lepsze wykorzystanie istniejących instrumentów, większa skuteczność oddziaływania, wyższy stopień przekonania o możliwości skutecznego działania o trwałym efekcie, lepsza świadomość istniejących barier i kierunków zmian we współdziałaniu

7 cel operacyjny Monitorowanie sytuacji rodzin z dziećmi, promocja i popularyzacja rozwiązań wspierających prawidłowe funkcjonowanie tych rodzin			
Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Oczekiwane rezultaty
Sporządzanie raportów, diagnoz potrzeb i ocen dostępności	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, ośrodki badawcze i naukowe, uczelnie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Szczecinie	Liczba i rodzaj wytworzonych dokumentów i opracowań, liczba rekomendacji dla działań na rzecz rodziny, udział jednostek Miasta w ich opracowaniu	Pełniejszy obraz kondycji szczecińskich rodzin, lepsza świadomość zagrożeń i potrzeb, poziom finansowania zadań uwzględniający zidentyfikowane potrzeby
Opracowanie i upowszechnianie informatorów drukowanych i elektronicznych	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, organizacje pozarządowe.	Liczba stron internetowych, informatorów papierowych i elektronicznych dedykowanych problematyce wsparcia rodziny, ich rodzaje i potencjalne przeznaczenia dla poszczególnych kategorii odbiorców	Poprawa dostępu do informacji, wcześniejsze korzystanie z instrumentów zaradczych, większa gotowość do korzystania z ofert pomocy i wsparcia, trafniejsze kierowanie osób wymagających wsparcia
Szkolenia i konferencje	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - jako	liczba konferencji i szkoleń dla podmiotów i osób działających na rzecz rodziny, liczba i kategoria uczestników szkoleń	Wzrost kwalifikacji umiejętności kompetencji realizatorów, większa skłonność do współpracy

	podmioty inicjujące i zlecające, realizatorzy szkoleń	i konferencji	i współdziałania, lepsza znajomość działania między sektorami i instytucjami, lepsza implementacja skutecznych rozwiązań, lepsza identyfikacja trudności i barier
Honorowanie i popularyzowanie rozwiązań i praktyk przyjaznych rodzinie	Prezydent Miasta, Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Szczecinie, Wydział Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, Kancelaria Prezydenta RP - jako adresaci wniosków o honorowanie i wyróżnianie rozwiązań na rzecz rodziny.	Liczba wydarzeń promocyjnych, w tym patronatów i mecenatów, przyznanych i otrzymanych nagród i wyróżnień	Wzrost świadomości, ugruntowanie postaw i przekonań, popularyzacja skutecznych rozwiązań

V. Finansowanie programu

Program finansowany będzie ze środków w budżecie Miasta Szczecin przeznaczonych na finansowanie w poszczególnych latach zadań Programu zarówno poprzez budżety jednostek organizacyjnych Miasta - realizatorów poszczególnych zadań jak i poprzez udzielane dotacje. Zakłada się finansowanie części zadań programu ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Potencjalnym źródłem finansowania są możliwe do uzyskania w trybie konkursowym dotacje na realizację krajowych programów wspierania rodziny. Nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dopuszcza możliwość dofinansowania kosztu realizacji zadania także w przypadku zadań własnych jednostek samorządu w tym obszarze.

Zadania realizowane przez inne niż finansowane z budżetu miasta jednostki i podmioty będą mogły być wspierane własnymi środkami tych jednostek i odrębnie przez nie uzyskanymi z innych źródeł. Istotnym wsparciem dla rodzin będą ulgi i rabaty oferowane przez podmioty gospodarcze, które uczestniczą obecnie i dołączą w przyszłości do systemu kart rodzinnych.

Po przyjęciu wojewódzkiego programu wspierania rodziny „Region dla Rodziny” możliwym stanie się korzystanie także ze środków przeznaczonych na wspieranie samorządów terytorialnych w działaniach na rzecz rodziny z Regionalnego Programu Operacyjnego. Zadania na rzecz rodziny, finansowane będą także z budżetu państwa w ramach finansowania zadań zleconych (n.p. świadczenia rodzinne, opiekuńcze i alimentacyjne) oraz dofinansowania zadań własnych n.p w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014 – 2020” i Rządowego Programu MALUCH.

VI. Monitoring i ewaluacja Programu

Zakłada się prowadzenie monitoringu programu w oparciu o ujęte dla poszczególnych działań wskaźniki w formie rocznego sprawozdania przygotowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie na podstawie danych własnych i uzyskanych od innych realizatorów

Programu w terminie spójnym z dokonywaną corocznie na podstawie art. 16a ustawy o pomocy społecznej oceną zasobów pomocy społecznej dla Miasta Szczecin. Pozwoli to na wykorzystywanie danych zbieranych do oceny zasobów oraz na ujęcie ewentualnych wniosków z realizacji Programu Wspierania Rodziny w formie rekomendacji do oceny. Wartości wskaźników w rocznych raportach określone będą według stanu na ostatni dzień okresu sprawozdawczego bądź narastająco za okres raportu. Roczne sprawozdania wykorzystywać też mogą inne opracowania, raporty i materiały i inne wskaźniki, o ile zawierać będą ważne dane i oceny odnoszące się do zakresu wspierania i sytuacji rodzin w Szczecinie i danego okresu sprawozdawczego.

VII. Uwagi końcowe

Warunki realizacji Programu zależne i tworzone będą przez okoliczności i działania o zasięgu ponad gminnym, wynikające z kształtu zapowiadanych i pożądaných zmian legislacyjnych, programów i inicjatyw zarówno wojewódzkich, jak i krajowych w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej i polityki prorodzinnej. Szczególnie istotnym okazać się możliwości pozyskiwania dodatkowych środków dla finansowania pożądaných inicjatyw na rzecz rodziny, które bądź wprost, bądź poprzez zasilanie budżetu Miasta Szczecin rozszerzą katalog i dostępność oferowanych usług na rzecz rodziny i wpłyną bezpośrednio na kondycję ekonomiczną i społeczną rodzin z dziećmi. Dlatego zakłada się możliwość wykorzystania dodatkowych instrumentów i działań w trakcie realizacji Programu.